

Deutsch genug?

Anglizyzmy między wzbogaceniem a zagrożeniem

1. Charakterystyka zajęć

Poziom: A2/B1

Grupa docelowa: dorośli uczestnicy kursów języka niemieckiego

Czas trwania: 90 minut

Temat: Anglicyzmy w języku niemieckim — spór między purystami a zwolennikami zmiany językowej

Główna sprawność: mówienie i interakcja

Sprawności zintegrowane: czytanie, pisanie, mediacja i argumentowanie

Zagadnienie gramatyczne: einerseits ... andererseits (z jednej strony ... z drugiej strony)

Formy pracy: praca indywidualna, w parach i grupach, dyskusja plenarna, cicha dyskusja pisemna

Uzasadnienie dydaktyczne

Temat anglicyzmów to temat, w którym ścierają się różne, uzasadnione perspektywy: pokoleniowe, zawodowe, kulturowe i tożsamościowe. Anglicyzmy bywają dla jednych wygodnym narzędziem komunikacji zawodowej, dla innych barierą utrudniającą zrozumienie, a dla jeszcze innych — naturalnym efektem kontaktu języków.

Celem zajęć jest stworzenie przestrzeni, w której uczestnicy mogą językowo wyrażać dwie strony tego samego zjawiska, dostrzegać kontekst i konsekwencje wyborów językowych oraz formułować własne, niekoniecznie jednoznaczne stanowisko.

Uczestnicy analizują fikcyjną sytuację, oceniają stopień akceptacji anglicyzmów w różnych kontekstach i formułują własne pytania. Nie otrzymują jednej gotowej odpowiedzi na pytanie, czy anglicyzmy „psują”, czy „wzbogacają” język niemiecki.

Zajęcia rozwijają jednocześnie:

- kompetencję językową,
- umiejętność argumentowania z dwóch stron tego samego zagadnienia,
- krytyczne myślenie i świadomość językową,
- wrażliwość międzypokoleniową i międzykulturową,
- świadomość, że język zmienia się pod wpływem kontekstu społecznego, technologicznego i zawodowego.

Główne pytanie problemowe

Bereichern oder bedrohen Anglizismen die deutsche Sprache?

Pytanie nie wymaga jednej odpowiedzi. Stanowi punkt wyjścia do argumentacji, refleksji i pracy językowej.

2. Efekty uczenia się

Po zakończeniu zajęć uczestnik/uczestniczka:

W zakresie języka

- rozumie główną treść krótkiego tekstu dotyczącego używania anglicyzmów w pracy i w rodzinie;
- rozpoznaje i stosuje słownictwo związane z anglicyzmami, pokoleniami i komunikacją;
- wyraża opinię na znany temat, uwzględniając więcej niż jedną perspektywę;
- podaje prosty argument lub przykład popierający daną stronę dyskusji;
- tworzy zdania z *einerseits... andererseits...*;
- na poziomie A2 zestawia dwie przeciwstawne opinie za pomocą *aber*.

W zakresie komunikacji

- zajmuje stanowisko wobec przedstawionego stwierdzenia;
- reaguje na opinię innej osoby;
- ocenia stopień akceptowalności anglicyzmów w różnych kontekstach i uzasadnia swoją ocenę;
- odróżnia opinię od informacji;
- formułuje pytanie dotyczące omawianego problemu;
- bierze udział w rozmowie, respektując odmienne stanowiska.

W zakresie kompetencji społecznych i międzykulturowych

- dostrzega, że stosunek do anglicyzmów może zależeć od wieku, zawodu, wykształcenia i doświadczeń międzynarodowych;
- rozumie, że język zmienia się pod wpływem kontaktu z innymi językami i kulturami;
- respektuje różne opinie i doświadczenia językowe, w tym własne, wynikające z wielojęzyczności lub pochodzenia;
- potrafi sformułować jedno realistyczne pytanie lub obserwację dotyczącą omawianego problemu.

Kryteria sukcesu

Uczestnik/uczestniczka:

- tworzy przynajmniej jedno poprawne lub komunikatywne zdanie z *einerseits... andererseits...* albo z *aber*;
- wyraża opinię i podaje przynajmniej jeden argument;
- bierze udział w zadaniu rankingowym i uzasadnia co najmniej jedną decyzję;
- formułuje jedno pytanie dotyczące omawianego problemu;
- przestrzega zasad szacunkowej i bezpiecznej komunikacji.

3. Przygotowanie i przebieg zajęć

Materiały

- pięć oznaczeń stanowisk do „linii opinii”;
- tekst „Herr Berger spricht Denglisch”;
- karty do zadania rankingowego (konteksty użycia anglicyzmów);
- dwa arkusze do cichej dyskusji;
- kartę językową z konstrukcjami do wyrażania dwóch stron opinii;
- kartki A5 i długopisy;
- tablicę lub projektor.

Zasady pracy

Przed rozpoczęciem nauczyciel przedstawia zasady bezpiecznej komunikacji:

Wir sprechen über Sprache, nicht über Personen. (Rozmawiamy o języku, nie oceniamy osób ani ich sposobu mówienia.)

Wir müssen nicht derselben Meinung sein. (Nie musimy mieć takiego samego zdania.)

Jede Generation und jede Familie hat ihre eigene Sprachgeschichte. (Każde pokolenie i każda rodzina ma swoją własną historię językową.)

Persönliche Beispiele sind freiwillig. (Osobiste przykłady są dobrowolne.)

Etap 1. Meinungslinie – linia opinii (12 minut)

Cel

Aktywizacja wiedzy i doświadczeń uczestników oraz wprowadzenie problematyki zajęć.

Nauczyciel wyznacza pięć pozycji:

1. Ich stimme völlig zu.
2. Ich stimme eher zu.
3. Ich bin unsicher.
4. Ich stimme eher nicht zu.
5. Ich stimme überhaupt nicht zu.

Nauczyciel odczytuje 3–4 wybrane stwierdzenia. Uczestnicy zajmują miejsce odpowiadające ich opinii. Następnie chętne osoby krótko uzasadniają swoje stanowisko.

Stwierdzenia

- Anglizismen machen die Sprache moderner.
- Zu viele Anglizismen können das Verstehen schwieriger machen.
- Ältere Menschen werden durch manche Anglizismen ausgeschlossen.
- In internationalen Berufen sind viele Anglizismen praktisch.
- Jede Generation hat ihre eigene Sprache.
- Wer viele Anglizismen benutzt, wirkt automatisch moderner.

Ramy językowe

- Ich stimme zu, weil ...
- Ich bin nicht sicher, weil ...
- Ich sehe das anders, denn ...
- Für mich ist wichtig, dass ...
- Das hängt vom Kontext ab.

Nauczyciel nie ocenia stanowisk i nie wskazuje „prawidłowej” odpowiedzi. Jego zadaniem jest moderowanie rozmowy i zapewnienie wszystkim możliwości udziału.

Etap 2. Czytanie tekstu „Herr Berger spricht Denglich” (15 minut)

Cel

Rozwijanie rozumienia tekstu oraz wprowadzenie napięcia między dwoma kontekstami językowymi tej samej osoby. Uczestnicy czytają tekst indywidualnie, a następnie odpowiadają w parach na pytania.

Tekst „Herr Berger spricht Denglich”

Herr Berger ist 42 Jahre alt und arbeitet in einem Start-up in Berlin. In seinem Job benutzt er viele Anglizismen. Er hat jeden Tag ein „Meeting”, schreibt E-Mails mit „Feedback” und arbeitet oft bis zur „Deadline”. Für ihn ist das ganz normal – alle Kollegen sprechen so. Am Wochenende besucht Herr Berger seine Großmutter. Sie ist 84 Jahre alt und versteht einige seiner Wörter nicht. Einmal fragt sie: „Was ist ein Meeting? Ist das nicht einfach eine Besprechung?” Herr Berger weiß zuerst keine gute Antwort. Jetzt denkt er manchmal: „Spreche ich eigentlich noch richtig Deutsch? Oder ist das einfach meine Sprache aus dem Berufsalltag?”

Pytania do tekstu

1. Warum benutzt Herr Berger so viele Anglizismen?
2. Was passiert, wenn er mit seiner Großmutter spricht?
3. Warum kann dieselbe Sprache in verschiedenen Situationen unterschiedlich wirken?
4. Ist die Situation ein Problem? Warum oder warum nicht?

Pytanie 4 można wykorzystać jako pytanie otwierające dyskusję, a nie jako pytanie z jedną poprawną odpowiedzią.

Uczestnicy mogą korzystać z konstrukcji:

- Ich denke, dass Herr Berger ...
- Für mich ist die Situation ..., weil ...
- Einerseits ..., andererseits ...
- Die Situation ist nicht einfach, weil ...
- Das hängt davon ab, ...

Nauczyciel zbiera różne odpowiedzi i nie rozstrzyga, która z nich jest jedyna lub ostateczna.

Etap 3. Język dwóch perspektyw: einerseits ... andererseits (15 minut)

Cel

Rozwijanie umiejętności przedstawiania dwóch stron tego samego zjawiska w jednej wypowiedzi.

Nauczyciel zapisuje na tablicy:

Einerseits sind Anglizismen praktisch und international. Andererseits verstehen nicht alle Menschen sie.

Następnie przedstawia prostszy wariant:

Anglizismen sind praktisch. Aber nicht alle Menschen verstehen sie.

Wzór dla poziomu B1

Einerseits ..., andererseits ...

Przykłady:

- Einerseits sind Anglizismen praktisch. Andererseits können sie für manche Menschen schwer verständlich sein.
- Einerseits sind englische Wörter im Beruf sehr verbreitet. Andererseits gibt es oft auch deutsche Alternativen.
- Einerseits können Anglizismen international verständlich sein. Andererseits sind sie nicht für alle Menschen verständlich.

Wariant dla poziomu A2

- Anglizismen sind praktisch. Aber nicht alle Menschen verstehen sie.
- Ich benutze viele englische Wörter. Aber zu Hause spreche ich anders.
- „Meeting” ist ein bekanntes Wort. Aber „Besprechung” ist auch möglich.

Uczestnicy zapisują dwa lub trzy zdania. Nie muszą odnosić ich do własnego życia. Mogą pisać o Herr Bergerze, fikcyjnej osobie lub ogólnej sytuacji.

Następnie, jeśli chcą, dzielą się jednym zdaniem w parach.

Etap 4. Ranking kontekstów (20 minut)

Cel

Porównanie różnych kontekstów użycia anglicyzmów i dostrzeżenie, że ich akceptowalność zależy od sytuacji, odbiorcy i celu wypowiedzi.

Uczestnicy pracują w grupach trzy- lub czteroosobowych. Każda grupa otrzymuje osiem kart.

Zadanie:

Ordnet die Karten von „Anglizismen sind hier völlig okay” bis „Anglizismen sind hier eher unpassend”.

Nauczyciel podkreśla:

Es gibt hier keine vorgegebene richtige Reihenfolge. Wir vergleichen eure Argumente.

Karty (konteksty)

- Ein Gespräch mit den Großeltern
- Eine E-Mail an Kollegen
- Eine Werbung im Fernsehen
- Der Deutschunterricht
- Eine Bewerbung um eine Stelle
- Ein Gespräch mit Freunden
- Die Nachrichten (Tagesschau)
- Ein Post in sozialen Medien

Grupy zapisują uzasadnienie dla dwóch wybranych kart:

Wir setzen diese Karte hierhin, weil ...

Wir sind nicht sicher, weil ...

Das hängt vom Kontext ab, weil ...

Po zakończeniu grupy porównują swoje rankingi.

Pytania do dyskusji

- Warum habt ihr diese Reihenfolge gewählt?
- Welche Karte war besonders schwierig?
- Hängt die Akzeptanz von Anglizismen vom Alter der Zuhörer ab?
- Hängt sie vom Beruf oder vom Thema ab?
- Wer entscheidet eigentlich, was „gutes Deutsch“ ist?

Perspektywa historyczna

Nauczyciel krótko zwraca uwagę na fakt, że język niemiecki przez wieki przejmował elementy z innych języków.

Deutsch hat im Laufe seiner Geschichte Wörter aus verschiedenen Sprachen übernommen – heute kommen viele neue Wörter aus dem Englischen.

Nauczyciel nie przedstawia tego jako argumentu za lub przeciw anglicyzmom. Celem jest pokazanie, że zmiana językowa jest zjawiskiem, które można analizować z perspektywy historycznej i społecznej.

Etap 5. Stille Diskussion – cicha dyskusja (18 minut)

Cel

Umożliwienie pogłębionej refleksji w formie pisemnej, bez presji natychmiastowej wypowiedzi ustnej.

Nauczyciel umieszcza w sali dwa arkusze z pytaniami.

Arkusz 1

Sollte man versuchen, Anglizismen zu vermeiden?

Arkusz 2

Wer entscheidet, was „gutes“ Deutsch ist?

Uczestnicy w ciszy zapisują krótkie odpowiedzi, pytania lub komentarze do wypowiedzi innych osób.

Mogą korzystać ze zwrotów:

- Ich denke, dass ...
- Ich sehe das anders, weil ...
- Ich stimme teilweise zu.
- Das hängt davon ab, ob ...
- Ich habe eine Frage: ...
- Ein Beispiel ist ...
- Ich verstehe den Punkt, aber ...

Uczestnicy mogą reagować na wcześniejsze wypowiedzi bez podawania własnego imienia.

Po około 10 minutach nauczyciel odczytuje kilka wpisów bez podawania autorstwa. Grupa krótko omawia wybrane kwestie.

Nauczyciel nie komentuje prywatnych wypowiedzi ani nie próbuje doprowadzić dyskusji do jednej konkluzji.

W razie pojawienia się oceniających komentarzy przypomina:

Wir sprechen über Sprache und Argumente, nicht über die Art, wie einzelne Menschen sprechen.

Etap 6. Pytanie i refleksja (10 minut)

Cel

Podsumowanie zajęć i przejście od dyskusji do osobistej refleksji, bez tworzenia presji na zajęcie jednoznacznego stanowiska.

Każdy uczestnik zapisuje:

Welche Frage nimmst du heute mit nach Hause?

Następnie, dobrowolnie, może dodać:

Eine Beobachtung aus meinem eigenen Sprachgebrauch: ...

Przykłady:

- Ich möchte darauf achten, welche Anglizismen ich benutze.
- Ich möchte beobachten, welche englischen Wörter ich im Beruf höre.
- Ich möchte prüfen, ob es ein gutes deutsches Wort für „Meeting“ gibt.
- Ich möchte darüber nachdenken, wann Anglizismen hilfreich und wann sie schwierig sind.

Karteczki z pytaniami można umieścić na „ścianie pytań”. Druga część refleksji może pozostać prywatna.

4. Ewaluacja i różnicowanie

Ewaluacja kształtująca

Nauczyciel obserwuje, czy uczestnicy:

- potrafią wyrazić opinię;
- podają przynajmniej jeden argument;
- rozumieją główną treść tekstu;
- poprawnie lub komunikatywnie stosują *einerseits... andererseits... albo aber*;
- reagują na opinie innych osób;
- potrafią uzasadnić przypisanie karty do danego kontekstu;
- rozumieją, że akceptacja anglicyzmów zależy od kontekstu, a nie jest uniwersalna.

Produkt końcowy uczestnika

Każdy uczestnik przygotowuje:

1. jedno zdanie z *einerseits... andererseits... albo wariantem z aber*;
2. jedno uzasadnienie dotyczące kontekstu użycia anglicyzmów;

3. jedno pytanie końcowe;
4. opcjonalnie – jedną obserwację z własnego użycia języka.

Dostosowanie dla poziomu A2

Uczestnicy na poziomie A2 otrzymują:

- słowniczek podstawowych pojęć;
- gotowe początki zdań;
- możliwość korzystania z dwóch zdań głównych z aber zamiast konstrukcji z einerseits ... andererseits;
- krótsze karty rankingowe;
- możliwość przygotowania wypowiedzi pisemnie przed rozmową;
- możliwość pracy z partnerem przed wypowiedzią na forum.

Przydatne konstrukcje:

Ich denke, dass ... / Ich finde ... wichtig, weil ... / Ich stimme zu / nicht zu. / ..., aber ...

Rozszerzenie dla poziomu B1

Uczestnicy B1 mogą:

- stosować einerseits ... andererseits, trotzdem i allerdings;
- rozwinąć argument za pomocą przykładu z własnego otoczenia zawodowego lub rodzinnego;
- porównać stosunek do anglicyzmów w różnych pokoleniach;
- zareagować na kontrargument;
- sformułować wypowiedź według schematu:

Einerseits denke ich, dass Andererseits verstehe ich auch, dass ...

Mogą również przygotować krótką wypowiedź na temat:

Welche englischen Wörter benutzt du in deiner Muttersprache — und warum?

Uczestnicy mogą porównać sytuację w języku niemieckim z językiem polskim lub innymi językami, które znają.

5. Zasady bezpiecznej komunikacji

Temat anglicyzmów bywa związany z tożsamością, pochodzeniem, wykształceniem i doświadczeniem migracyjnym uczestników. Dlatego nauczyciel powinien:

- traktować osobiste przykłady jako dobrowolne;
- umożliwić uczestnikowi powiedzenie Ich möchte dazu nichts sagen;
- nie oceniać sposobu mówienia uczestników ani ich rodzin;
- nie zakładać, że wszyscy uczestnicy mają taki sam stosunek do języka angielskiego lub niemieckiego;
- kierować dyskusję na argumenty i konteksty, a nie na ocenę „poprawności” konkretnych osób;
- unikać sugerowania, że któraś z postaw (akceptacja lub odrzucanie anglicyzmów) jest jedyną słuszną;
- nie wymagać od uczestników deklarowania jednoznacznego stanowiska w sporze.

Kluczowa zasada:

Wir sprechen über Sprache und Argumente, nicht über die Art, wie einzelne Menschen sprechen.

6. Załączniki

Załącznik 1. Meinungslinie

Oznaczenia stanowisk

- Ich stimme völlig zu.
- Ich stimme eher zu.
- Ich bin unsicher.
- Ich stimme eher nicht zu.
- Ich stimme überhaupt nicht zu.

Stwierdzenia — pełna pula

1. Anglizismen machen die Sprache moderner.
2. Zu viele Anglizismen können das Verstehen schwieriger machen.
3. Ältere Menschen werden durch manche Anglizismen ausgeschlossen.
4. In internationalen Berufen sind viele Anglizismen praktisch.
5. Jede Generation hat ihre eigene Sprache.
6. Wer viele Anglizismen benutzt, wirkt automatisch moderner.
7. Ich fühle mich manchmal unsicher, wenn ich viele englische Wörter höre.
8. Nicht alle Menschen haben die gleichen Möglichkeiten, Englisch zu lernen.

Wskazówka dla nauczyciela: na jednych zajęciach wystarczy wybrać 3–4 stwierdzenia.

Załącznik 2. Karta językowa

Meinung äußern	Ich denke, dass ... / Meiner Meinung nach ... / Für mich ist wichtig, dass ... / Ich bin nicht sicher, ob ...
Begründen	..., weil ... / ..., denn ... / Ein Grund ist ... / Ein Beispiel ist ...
Zwei Seiten zeigen (B1)	Einerseits ..., andererseits ... / Ich verstehe beide Seiten: ... / Einerseits denke ich, dass Andererseits ... / Das hat Vorteile, aber auch Nachteile.
Zwei Seiten zeigen (A2)	..., aber ... / Das ist praktisch. Aber nicht alle verstehen es. / Ich finde das gut, aber ...
Auf andere reagieren	Ich stimme zu. / Ich stimme teilweise zu. / Ich sehe das anders. / Das hängt vom Kontext ab. / Das ist ein interessanter Punkt. / Ich verstehe deinen Punkt, aber ...

Załącznik 3. Karty do rankingu (konteksty)

Do wydrukowania i pocięcia — jeden komplet 8 kart na grupę.

ein Gespräch mit den Großeltern	eine E-Mail an Kollegen
eine Werbung im Fernsehen	der Deutschunterricht
eine Bewerbung um eine Stelle	ein Gespräch mit Freunden
die Nachrichten (Tagesschau)	ein Post in sozialen Medien

Załącznik 4. Stille Diskussion

Arkusz 1

Sollte man versuchen, Anglizismen zu vermeiden?

Arkusz 2

Wer entscheidet, was „gutes“ Deutsch ist?

Przydatne zwroty:

- Ich denke, dass ...
- Ich sehe das anders, weil ...
- Ich stimme teilweise zu.
- Das hängt davon ab, ob ...
- Ich habe eine Frage: ...
- Ein Beispiel ist ...
- Ich verstehe den Punkt, aber ...

Załącznik 5. Refleksja końcowa

Welche Frage nimmst du heute mit nach Hause?

Eine Beobachtung aus meinem eigenen Sprachgebrauch: ...

7. Możliwe rozszerzenia

Scenariusz można wykorzystać jako punkt wyjścia do kolejnych zajęć. Możliwe jest m.in.:

- przygotowanie krótkiej prezentacji o historii zapożyczeń w języku niemieckim;
- porównanie podejścia do anglicyzmów w języku niemieckim, polskim i innych językach znanych uczestnikom;
- zebranie w grupie listy anglicyzmów używanych w środowisku zawodowym i poszukiwanie niemieckich odpowiedników;
- analizę różnic między anglicyzmami używanymi w języku ogólnym a terminologią zawodową;
- przeprowadzenie miniwywiadu z osobą z innego pokolenia na temat zmian językowych;
- stworzenie wspólnego „słownika pokoleniowego” — wyrażeń typowych dla różnych grup wiekowych;
- przygotowanie krótkiego materiału informacyjnego w języku niemieckim dla innych osób uczących się.

Pomysł na kontynuację

Pytanie końcowe z lekcji może stać się punktem wyjścia do kolejnych zajęć:

Verändert sich eine Sprache, wenn sie neue Wörter aufnimmt — oder bleibt sie dieselbe?

W ten sposób temat anglicyzmów można połączyć z szerszą refleksją nad językiem, wielojęzycznością, zmianą społeczną, tożsamością i kontaktami międzykulturowymi.

Materiał został opracowany w ramach projektu Erasmus+ „Mów, Czuj, Dbaj – Języki, Dobrostan i Ekologia”. Projekt sfinansowano ze środków Unii Europejskiej.

Wyrażone opinie i poglądy są wyłącznie opiniami ich autorów i nie muszą odzwierciedlać oficjalnego stanowiska Unii Europejskiej ani Narodowej Agencji Programu Erasmus+. Unia Europejska ani instytucja udzielająca dofinansowania nie ponoszą za nie odpowiedzialności.